

۶ مستقبل

مدل هادی تلاش اقتصادی برکت

پرورش مرغ تخم گذار

کمیته تحقیق و توسعه

۶
مستجاب

مدل هادی تلاش اقتصادی برکت

پرورش مرغ تخم گذار

بنیاد برکت

سازمان خیرات و نیکوکاری

کمیته تحقیق و توسعه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست مطالب

فهرست مطالب

.....	سخن آغازین	۷
.....	مقدمه	۱۵
.....	انواع نژاد مرغ	۱۷
.....	انواع سیستم نگهداری	۲۱
.....	سیستمهای با محدوده آزاد	۲۱
.....	سیستمهای با محدوده نیمه آزاد	۲۲
.....	سیستمهای نیمه متراکم	۲۳
.....	سیستمهای متراکم	۲۳
.....	عوامل موثر بر تولید تخم مرغ	۲۷
.....	سن مرغ	۲۷
.....	تغذیه	۲۸
.....	نور محیط	۲۸
.....	دمای محیط	۲۹
.....	بیماری	۲۹
.....	مدیریت واحد مرغداری کوچک	۳۱

عنوان و نام پدیدآور : مهتاب ۶: مدل هادی تلاش اقتصادی برکت : پرورش مرغ تخم‌گذار / پدیدآورنده کمیته تحقیق و توسعه بنیاد برکت.
 مشخصات نشر : تهران: طرحان، ۱۳۹۸.
 مشخصات ظاهری : ۶۷ص: مصور (رنگی)، جدول (رنگی).
 شابک : ۵-۳۰-۷۵۴۰-۶۰۰-۹۷۸
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 عنوان دیگر : پرورش مرغ تخم‌گذار.
 موضوع : مرغ‌های تخمگذار
 موضوع : Hens
 شناسه افزوده : بنیاد برکت. کمیته تحقیق و توسعه
 رده بندی کنگره : ۱۳۹۸ م/۹۲/۴۹۲ SF
 رده بندی دیویی : ۶۳۶/۵
 شماره کتابشناسی ملی : ۵۶۱۷۰۹۴

مهتاب ۶

مدل هادی تلاش اقتصادی برکت «پرورش مرغ تخم‌گذار»

پدید آورنده: کمیته تحقیق و توسعه بنیاد برکت
 ناشر: انتشارات طرحان
 گرافیک: حسین خلیلی
 نوبت چاپ: اول
 شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه
 شابک: ۵-۳۰-۷۵۴۰-۶۰۰-۹۷۸
 تاریخ انتشار: ۱۳۹۸
 قیمت: ۵۰۰,۰۰۰ ریال
 کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به بنیاد برکت است.

نشانی: تهران، میدان آرژانتین، خیابان خالد اسلامبولی (وزرا)، خیابان بیست و یکم، پلاک ۱۱،
 کمیته تحقیق و توسعه بنیاد برکت
 تلفن: ۸۸۷۲۸۲۶۳-۸۸۷۱۸۳۱۹-دورنگار

سخن آغازین

از مهم‌ترین اهداف کلان توسعه، رشد اقتصادی، ایجاد رفاه اجتماعی و افزایش درآمد سرانه مردم و کاهش بیکاری است. با توجه به شرایط، پتانسیل و اهمیتی که روستاها دارا می‌باشند، توسعه و عمران روستایی در دهه‌های اخیر، همواره یکی از دغدغه‌های اصلی در ایران و اکثر کشورهای در حال توسعه بوده است. در بسیاری از کشورها، توسعه روستایی به‌مثابه راهبردی با اهمیت برای تأمین نیازهای اساسی و توزیع عادلانه ثروت تلقی شده و بر این اساس از شیوه‌ها و الگوهای متنوعی برای توسعه روستایی استفاده گردیده است که عمدتاً از دستاورد مطلوبی برخوردار نبوده‌اند به طوری که هنوز هم سهم جوامع روستایی در بسیاری از کشورها از توسعه و پیشرفت، بسیار اندک است و اکثر فقرا این کشورها یا در روستاها به سر می‌برند و یا شهرنشینانی عمدتاً حاشیه‌نشین با منشاء روستایی‌اند.

مطالعات انجام‌شده در دهه‌های اخیر، بیانگر آن است که هر یک از الگوهای توسعه بدون در نظر گرفتن شرایط اجتماعی - اقتصادی جوامع و با اعمال مدیریت با رویکردی از بالا به پایین به اجرا درمی‌آیند؛ به دلیل نادیده انگاشتن نقش مردم و جوامع محلی در تصمیم‌گیری‌ها معمولاً با

۳۱ محل نگهداری و پرورش مرغ تخم‌گذار
۳۲ تهویه
۳۴ پنجره‌های ورود هوا
۳۶ سیستم گرمایش و سرمایش
۳۷ از بین بردن بو در سالن مرغداری
۳۸ تغذیه و جیره
۴۰ تحریک نوری
۴۱ دمای مناسب
۴۳ بیماری‌های مرغ تخم‌گذار
۴۳ نیوکاسل
۴۴ آنفلوآنزا مرغی
۴۴ گامبورو
۴۴ برونشیت
۴۵ آماده‌سازی محل نگهداری مرغ‌ها
۴۹ بازار یابی
۴۹ زنجیره تأمین تخم مرغ
۵۱ بازار یابی تخم مرغ
۵۳ سناریوهای پرورش مرغ
۶۱ توجیه اقتصادی طرح پرورش مرغ تخم‌گذار
۶۷ فهرست منابع

فهرست مطالب

چالش‌های زیادی مواجه می‌شوند که هم از نظر اقتصادی پرهزینه‌اند و هم از نظر اجتماعی ناپایدار و غالباً حتی به هدف‌های از پیش تعیین شده نیز نمی‌رسند.

الگوهای توسعه اقتصادی - اجتماعی جامعه محور، ضمن توانمندسازی مردم، زمینه‌های مشارکت فعال آنان را در برنامه‌های توسعه فراهم می‌آورند. مسئولیت‌پذیری اجتماعی آحاد مردم و مشارکت سازمان‌های مردم‌نهاد، شاکله اصلی این رویکرد است. گروه‌های سازمان‌یافته مردمی، به واسطه بهره‌مندی از ظرفیت‌های نوآوری، خودتکایی در پاسخگویی به نیازهای محلی و ارائه خدمات مناسب از مزیت نسبی در مسیر پیشبرد توسعه در سطح محل، برخوردار هستند. رویکرد اجتماع‌محور به توسعه پایدار و پروژه‌های اجرایی و برنامه‌ریزی پایین به بالا یکی از مهم‌ترین رویکردهای اصلی در اقتصاد مقاومتی است. این رویکرد می‌تواند در برنامه‌های توسعه مناطق روستایی و شهرستان‌های محروم کشور ضامن موفقیت و پایداری برنامه‌های توسعه‌ای باشد. به‌کارگیری رویکرد مشارکتی در امر توسعه و اجرای برنامه‌های توانمندسازی در سطح محلی، از یک‌سو روند اجرای طرح‌ها را تسهیل می‌کند و مقبولیت اجتماعی را به دنبال دارد و از سوی دیگر منافع طرح‌ها و برنامه‌ها را به صورت مستقیم به جامعه محلی برمی‌گرداند. این در حالی است که، برنامه‌ها و پروژه‌های توسعه مبتنی بر رهیافت‌های تمرکزگرا و یک‌سویه، هرچند ممکن است در ابتدا با تحولات قابل توجهی در مقطعی از زمان همراه باشد، ولی عملاً به برکنار ماندن مردم از جریان توسعه و حتی گرفتار آمدن آنان در دام وابستگی منجر می‌شود که در بسیاری از موارد میزان اعتماد به نفس، قدرت تصمیم‌گیری و ظرفیت مدیریت جوامع نیز تحلیل می‌رود.

مطالعات و بررسی‌های انجام شده توسط کمیته تحقیق و توسعه بنیاد، با محوریت مبانی نظری، مطالعات تطبیقی ملی و بین‌المللی و تجربیات کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه، حاکی از آن است که در دوران صنعتی و مدرن شدن، کشورهای پیشرفته از فرصت‌های بکری در بخش‌های صنعت، کشاورزی و خدمات برخوردار بوده و به واسطه فناوری حاصل از عصر صنعتی شدن،

سخن آغازین

در یک فضای رقابتی، به تشویق سرمایه‌گذاری در مقیاس بزرگ و تولید انبوه پرداخته‌اند. در این مسیر استفاده از بازارهای جهانی، تأمین منابع از کشورهای مختلف و مدیریت قیمت تمام‌شده نیز، خود گامی مؤثر در حل مشکل اشتغال بوده است. در ادامه اقداماتی مانند استانداردسازی، بهبود فناوری‌ها و ... موجب شده است تا آن کشورها عهده‌دار نقش اصلی و پیشرو در بازارها گردیده و بدین ترتیب زمینه توسعه کسب‌وکار و به تبع آن توسعه اشتغال، برای آن کشورها فراهم گردد. متأسفانه با گذشت این روند و نقش‌پذیری کشورها در بازارها و تصرف سهم‌های اصلی بازار، فضا و موقعیت برای کشورهای در حال توسعه محدود و کم شده است. در این راستا کشورهای در حال توسعه از یک طرف با اشباع نسبی بازارهای جهانی، عدم برخورداری از قدرت سیاسی - اقتصادی و عدم دسترسی به فناوری‌های پیشرفته مواجه شده و از طرف دیگر فرهنگ مصرف در این کشورها نفوذ یافته است. بنابراین، برای کشورهای در حال توسعه، دیگر این امکان فراهم نمی‌شود تا بتوانند صرفاً از همان روش‌های تجربه‌شده، به تولید و رشد اشتغال بپردازند. چراکه مختصات محیط و ویژگی‌های عرضه و تقاضا تغییر کرده است و بدین ترتیب طراحی و مدیریت فرایند تولید و توسعه اشتغال، در این دوره سخت‌تر و پیچیده‌تر از قبل گردیده است.

در همین رابطه، ایران نیز به‌عنوان یک کشور در حال توسعه، از قبل از پیروزی انقلاب اسلامی به‌عنوان عنصری از زیرمجموعه قدرت‌های حاکم و با اعمال سیاست‌های توسعه‌ای نظیر کشورهای پیشرفته و توسعه‌یافته، اقدام به حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در فضای رقابتی نموده است. نتیجه اجرای این نوع سیاست‌ها، تمرکز سرمایه‌ها در شهرهای بزرگ و مرفه شدن شهرهای برخوردار بوده و همین سیاست از سویی دیگر موجب افزایش مهاجرت از روستاها و شهرهای محروم با هدف استفاده از فرصت‌های شغلی ایجاد شده در شهرهای بزرگ گردیده است. به‌نحوی که در برابر رشد و توسعه برخی از شهرهای بزرگ، بسیاری از دیگر شهرها و نیز روستاها، سرانجامی غیر از حرکت به سمت فقر، فلاکت و محرومیت بیشتر، نداشته‌اند.

سخن آغازین

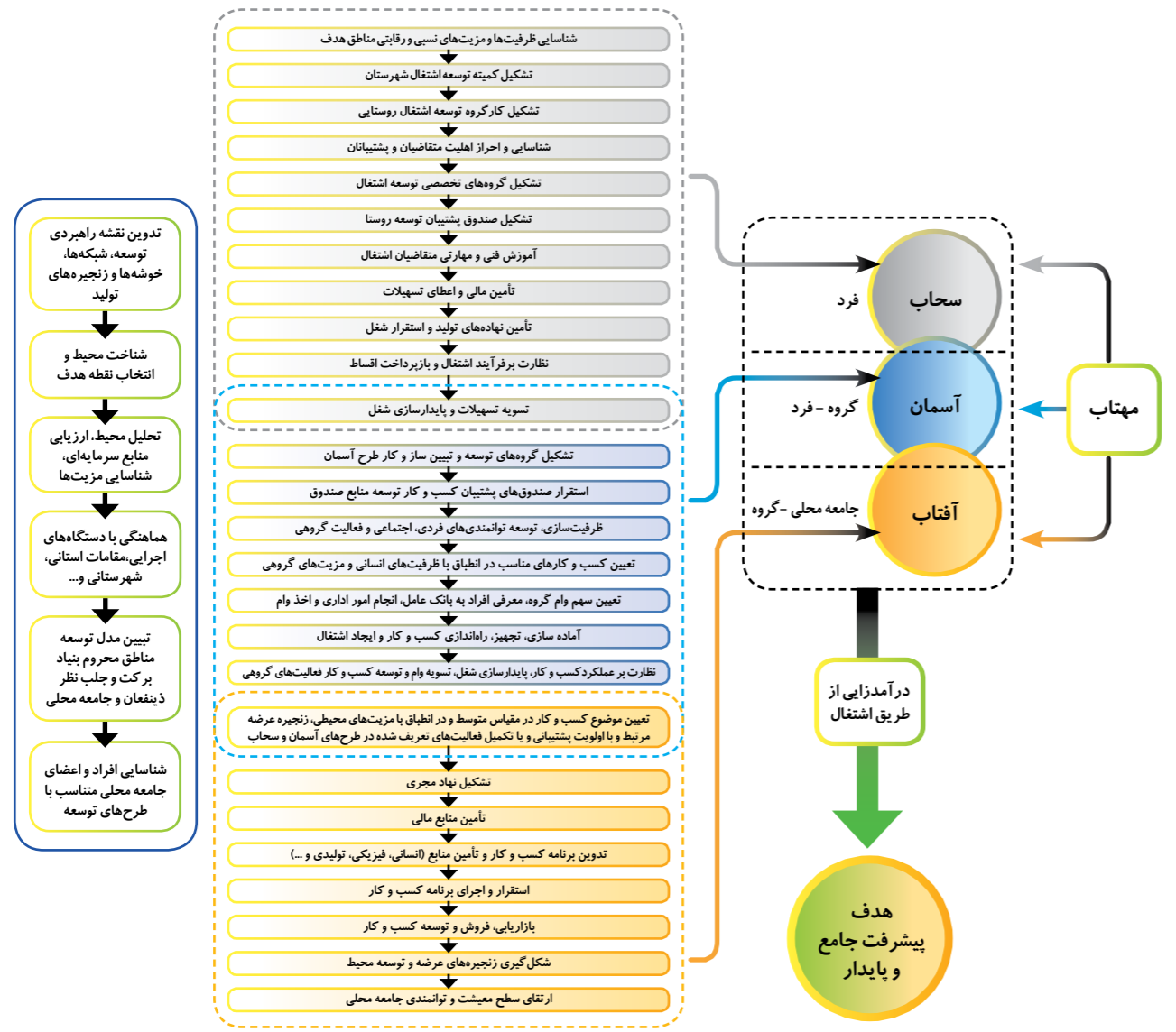

سخن آغازین

توسعه اجرای این سیاست و تمرکز بر سرمایه گذاری در شهرهای بزرگ و فراموش کردن سایر شهرهای کوچک و به ویژه روستاها، موجب شده است که نسبت روستانشینی جمعیت از حدود ۶۱ درصد در سال ۱۳۳۵ به حدود ۲۵٫۹ درصد در سال ۱۳۹۵ کاهش یابد. در این راستا باید توجه داشت این روند کاهشی و تغییر بافت جمعیتی و نیز آمایشی، علیرغم تلاش های مؤثر دولت ها در دوران پس از انقلاب اسلامی در حوزه تأمین زیرساخت ها نظیر ایجاد و توسعه راه، آب، برق، مدرسه و درمانگاه و همچنین ساماندهی شوراها و سایر مجموعه اقدامات اجتماعی، رخ داده است. هم اکنون روستاهای بسیاری در ایران وجود دارند که از امکانات زیربنایی مناسب برای زندگی و سکونت دائمی، بهره مند هستند اما روستاییان به دلیل عدم برخورداری از شغل مناسب (درآمدا) و محدودیت تولید، به شهرها مهاجرت نموده و آن روستاهای بهره مند از زیرساخت ها، خالی از سکنه شده اند.

یکی از مأموریت های اصلی بنیاد برکت ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره)، توسعه کسب و کارهای پایدار و توانمندسازی اقتصادی و اجتماعی جوامع محروم، مبتنی بر مزیت های نسبی مناطق است. در راستای تحقق این مأموریت، تدوین راه کارهای نوآورانه به منظور جلب مشارکت فراگیر جامعه محلی و توان افزایی آنان به منظور ارتقای سطح رفاه و ایجاد زمینه توسعه پایدار در مناطق هدف، در اولویت کار بنیاد برکت قرار گرفت. از این رو، بر مبنای تعریف و اجرای سلسله مطالعات پژوهشی و میدانی و بررسی هدفمند تجربیات گوناگون ملی و بین المللی در حوزه محرومیت زدایی، «چارچوب مفهومی پیشرفت مناطق محروم و روستایی» در قالب طرح های «سحاب»، «آسمان»، «آفتاب» و «مدل هادی تلاش اقتصادی برکت (مهتاب)» تهیه و تدوین گردید. همانگونه که در تصویر مقابل نشان داده شده است، در هر یک از این طرح ها و روش های عملیاتی، علاوه بر ترسیم مسیر، به نحوه سازمان دهی و چگونگی مشارکت سایر بخش ها اعم از بخش عمومی، خصوصی، سازمان های مردم نهاد، تعریف نقش هر یک از ذی نفعان، تکمیل

شکل (۱): مدل اجرایی طرح های سحاب، آسمان، آفتاب و مهتاب

زنجیره تأمین هر فعالیت و نقش مردم جامعه محلی، توجه ویژه‌ای شده است. «آیین‌نامه سرمایه‌گذاری حمایتی اشتغال برکت - سحاب»، با تمرکز بر سطح فردی و با هدف ایجاد اشتغال، افزایش درآمد و ارتقای سطح زندگی و معیشت خانوارهای مناطق محروم و روستایی کشور، طراحی گردیده است. طرح سحاب، با بهره‌گیری از سرمایه‌های پنجگانه افراد و تقویت آنها با استفاده از آموزش، توانمندسازی و تأمین مالی خرد افراد را به سمت ایجاد و استفاده از فرصت‌های شغلی بر اساس ظرفیت‌های فردی و محیطی سوق می‌دهد.

«آیین‌نامه سرمایه‌گذاری مردمی و اشتغال نیروی انسانی - آسمان» از طرح‌های مورد عمل بنیاد است که به دنبال ایجاد رشد فراگیر در مناطق محروم و توسعه جامعه محلی، تحت رویکرد اصلی معیشت پایدار است. «آسمان» راهی برای ایجاد پیوند میان سرمایه اجتماعی و اقتصادی در یک جامعه با تمام فرصت‌ها و محدودیت‌های دنیای واقعی است که میان توانمندی جامعه و بازارهای محلی، پلی از جنس مشارکت، توسعه اجتماعی و اقتصادی می‌زند و زمینه تقویت چرخه عرضه و تقاضا را به عنوان زیربنای درآمدزایی و اشتغال، در سطحی نظیر یک شهرستان فراهم می‌آورد.

«آیین‌نامه فقرزدایی و توان‌افزایی برکت - آفتاب» یکی دیگر از طرح‌های مورد عمل بنیاد است که با هدف کمک به تسریع فرآیند فقرزدایی از طریق توانمندسازی جوامع محلی مبتنی بر بهره‌گیری از رویکرد مشارکتی و اقدام اجتماعی به جای تصدی‌گری، تدوین شده است. تحت گستره «آفتاب»، قبل از تعیین ظرفیت‌های محلی برای انجام و توسعه کسب و کار، فرایند توانمندسازی آغاز می‌شود تا مردم جامعه محلی بتوانند به صورت فعال در تصمیم‌گیری‌ها و پذیرش مسئولیت، ایفای نقش نمایند. بی‌تردید بنیاد برکت بر این باور است که غلبه بر فقر و محرومیت، نیازمند آن است که مردم، خود از توانمندی لازم برای شناخت فرصت‌ها و محدودیت‌های محیطی برخوردار گردیده و مهارت و دانش زندگی در شرایط محیطی را کسب نمایند.

سخن آغازین

و در نهایت «مستجاب» یا «مدل هادی تلاش اقتصادی برکت» حلقه تکمیل‌کننده «چارچوب مفهومی توسعه روستا» تلقی می‌شود. «مستجاب» در پی آن است تا با ارائه طرح‌ها و مدل‌های کسب و کار خرد با توجه به زمینه‌ها و ظرفیت‌های روستایی، پیونددهنده مجموعه‌های «سحاب»، «آسمان» و «آفتاب» باشد. اگر در سحاب به دنبال تولید خانگی و خرد هستیم و در آسمان ایجاد اشتغال اجتماع محور بارویکرد گروهی مدنظر ما است و در آفتاب در جستجوی پشتیبانی و تأمین چرخه تولید هستیم، در «مستجاب» مدل‌های کسب و کار را شناسایی و به افراد و جامعه محلی معرفی می‌کنیم.

سخن آغازین

محمود عسکری آزاد

رئیس کمیته تحقیق و توسعه بنیاد برکت

مقدمه:

حدود ۴۰۰۰ سال پیش بشر شروع به اهلی کردن مرغ کرد. در ابتدا برای اهداف فرهنگی و مذهبی مورد استفاده قرار می‌گرفت. سپس از پرها و استخوانهای آنها در ابزار آلات موسیقی و دکوراسیونها استفاده کردند. کمی بعد به عنوان سرگرمی پرورش داده می‌شدند. اما امروزه نقش مهمی در زنجیره غذایی ما بازی می‌کنند. تخم مرغ منبع ارزشمند و مقرون به صرفه‌ای از پروتئین و ویتامین‌های با کیفیت بالاست که برای رشد طبیعی افراد به ویژه برای کودکان لازم و ضروری است. علاوه بر این، در صنایع غذایی موارد مصرف متعددی دارد. از این رو از بازار فروش مناسبی برخوردار است. هدف این شماره از مهتاب ارائه یک راهنمای عملی برای پرورش مرغ تخم‌گذار خانگی در راستای بهبود معیشت روستائیان است.

انواع نژاد مرغ

نژادهای متعددی از مرغ‌ها وجود دارد. برخی از آنها برای تولید گوشت مناسب هستند، برخی برای تولید تخم مرغ و نژادهایی هم وجود دارند که هم برای تولید گوشت و هم برای تولید تخم مرغ مناسب و قابل پرورش هستند.

نژادهای تخم‌گذار:

مرغ‌هایی که برای تولید تخم مرغ پرورش داده می‌شوند اصطلاحاً به عنوان مرغ تخم‌گذار شناخته می‌شوند. تقریباً همه انواع مرغ‌های تخم‌گذار در سنین ۵ تا ۶ ماهگی شروع به تخم‌گذاری می‌کنند. گونه‌های تجاری این نژاد، به طور میانگین، حدود ۳۰۰ تخم مرغ در سال تولید می‌کنند. به طور نسبی وزن نژادهای تخم‌گذار کمتر از نژادهای گوشتی و گوشتی-تخم‌گذار است و بلوغ جنسی آنها زودتر روی می‌دهد. روند روی تخم‌خوابیدن یا اصطلاحاً «کرچ» شدن آنها کمتر است و از ضریب تبدیل غذا به تخم مرغ بالاتری نسبت به سایر نژادها برخوردارند. بدن آنها چربی کمتری دارد و تخم‌های آنها نیز بزرگتر است.

مرغ‌های دوگانه (گوشتی - تخم گذار):

این نژاد هم تخم گذار هستند و هم افزایش وزن مناسبی پیدا می‌کنند. از ویژگی‌های این نژاد، اندازه متوسط آنهاست. تخم‌گذاری کمتری نسبت به مرغ‌های تخم گذار دارند. مقدار چربی مناسبی برخوردارند و خیلی خوب رشد می‌کنند (نلسن، ۲۰۱۱: ۴۸-۴۱).

مرغ‌های تخم‌گذار در ایران را می‌توان به سه گروه زیر تقسیم کرد:

- صنعتی: این نژادها همگی وارداتی هستند. مانند لاهمن^۱، لگهورن^۲ و شیور^۳
- بومی: این نوع نژادها بومی ایران بوده که با توجه به وجود اقلیم‌های مختلف در ایران، گونه‌های مختلفی نیز وجود دارد. مانند: خزک سیستانی، دشتیاری، مرندی، کرکر زرد کردی، سیاه اصفهانی و ...
- دو رنگ: این مرغ‌ها حاصل تلاقی توده‌ها و نژادهای مرغ بومی ایرانی با مرغ‌های صنعتی تخم گذار و یا مرغ‌های بومی تخم گذار کشورهای دیگر می‌باشد. دو رنگ گلپایگان که حاصل تلاقی نژادهای و توده‌های ایرانی با نژاد بومی هند می‌باشد.

1) Lohmann
2) Leghorn
3) Shaver

انواع نژاد مرغ

مرغ‌های گوشتی:

این نوع مرغ‌ها تنها با هدف تولید گوشت مورد استفاده قرار می‌گیرند. گوشت آنها خوشمزه‌تر از نژاد تخم گذار است. تا سن ۲ ماهگی تقریباً ۴ کیلوگرم غذا مصرف می‌کنند و وزن آنها به حدود ۲ تا ۲٫۵ کیلوگرم می‌رسد. به طور کلی وزن آنها بیشتر از سایر نژادهاست. روی تخم‌هایشان نمی‌خوابند. ضریب تبدیل غذا به گوشت بالاست و رشد سریعی دارند. چربی آنها بالاست، قدرت تخم‌گذاری آنها پایین است.

انواع نژاد مرغ

انواع سیستم نگهداری

مرغ‌ها در تمام دنیا تحت شرایط بسیار متفاوتی پرورش داده می‌شوند که هدف همه آنها تقریباً یکسان است، یعنی بیشترین تولید با کمترین هزینه و کمترین خطرات (ایکرن و دیگران، ۲۰۰۶: ۶). از این رو، سیستم‌های مختلفی برای پرورش مرغ تخم‌گذار وجود دارد. دو شکل کلی برای پرورش مرغ در مقیاس کوچک می‌توانیم در نظر بگیریم: یکی پرورش معیشتی و دیگری پرورش تجاری است. این دو شکل را می‌توان باروش‌ها و سیستم‌های مختلفی انجام داد. به طور کلی می‌توانیم این سیستم‌ها را به چهار دسته سیستم‌های آزاد، سیستم‌های نیمه آزاد، سیستم‌های نیمه متراکم و سیستم‌ها متراکم تقسیم نمود.

سیستم‌های با محدوده آزاد

در این سیستم‌ها برای مرغ‌ها هیچ محدودیتی وجود ندارد و می‌توانند برای یافتن غذا در یک منطقه گسترده حرکت کنند. در این روش نگهداری، مرغ‌ها در تمام شبانه روز در فضای آزاد به سر می‌برند. هر چند لانه‌هایی به عنوان پناهگاه برای اقامت مرغ‌ها در طول شب در نظر گرفته می‌شود

با این حال الزامی برای حضور در این لانه‌ها ندارند و ممکن است مورد استفاده قرار نگیرند و به جای آن خود را در لابه‌لای درختان و بوته‌ها پنهان کنند.

سیستم‌های با محدوده نیمه آزاد

در این روش، لانه‌هایی برای اقامت مرغ‌ها در هنگام شب در نظر گرفته می‌شود. در طول روز نیز در محوطه محدود شده‌ای مانند حیاط منزل، گردش می‌کنند و به جستجوی خوراک می‌پردازند. البته در این روش، مرغ‌ها تنها نیمی از نیازهای غذایی خود را از محوطه گردشگاه به دست می‌آورند و باید مابقی نیاز غذایی آنها توسط پرورش دهنده فراهم گردد.

انواع سیستم

نگهداری

سیستم‌های نیمه متراکم

این روش همانند سیستم نیمه آزاد است با این تفاوت که مرغ‌ها در فضای کوچکتری قرار دارند و تغذیه آنها به طور کامل توسط پرورش دهنده انجام می‌گیرد.

سیستم‌های متراکم

این روش بیشتر توسط شرکت‌های تجاری در مقیاس بزرگ به کار برده می‌شود با این حال در مقیاس‌های کوچک خانگی نیز مورد استفاده قرار می‌گیرد. در این روش، مرغ‌ها یا درون سالن یا درون قفس‌ها به طور کامل محدود می‌شوند. طبیعتاً نسبت به روش‌های قبلی سرمایه اولیه بیشتری نیاز دارد. در این روش، اگرچه پرندگان برای تأمین تمام نیازهای خود، به صاحبان خود وابسته‌اند.

با این حال، بهره‌وری بیشتری دارند. به طور کلی سه نوع سیستم یا روش متمرکز وجود دارد:

- **سیستم مبتنی بر بستر:** در این سیستم حدود ۴ قطعه در هر متر مربع نگهداری می‌شود. کف سالن یک لایه خاک اره، کاه، پوشال مخصوص مرغداری و... به قطر ۳ تا ۵ سانتیمتر می‌ریزند و سپس هر چند روز یکبار (بر اساس میزان مدفوع ریخته شده) روی این لایه را با لایه‌ای دیگر از خاک اره و... می‌پوشانند با این کار به مرور عمق بستر افزایش پیدا می‌کند تا به

انواع سیستم

نگهداری

حدود ۳۰ سانتیمتر می‌رسد. پس از آن کل بستر را تعویض می‌کنند و این مراحل را تا پایان دوره پرورش بارها تکرار می‌کنند.

- **سیستم مبتنی بر کفپوش:** در این سیستم به جای استفاده از بستر، از کفپوش‌های مشبک چوبی یا سیمی استفاده می‌شود که می‌توان در این روش تا ۵ قطعه مرغ در هر متر مربع نگهداری کرد. این شبکه‌ها سطح تماس پرنده با مدفوعش را کاهش می‌دهد.
- **سیستم مبتنی بر قفس:** این سیستم معمولاً برای مرغ‌های تخم‌گذار که در طول عمر تولیدی خود در قفس نگهداری می‌شوند مورد استفاده قرار می‌گیرد. در این روش در هر متر مربع می‌توان تا ۸ قطعه مرغ نگهداری کرد (فائو، ۲۰۰۴: ۴).

در روش فوق قفس‌هایی در داخل سالن تعبیه می‌شود و مرغ‌ها را داخل این قفس‌ها پرورش می‌دهند. به عقیده برخی از صاحب نظران، بهترین روش پرورش مرغ تخم‌گذار، سیستم پرورش

انواع سیستم
نگهداری

در قفس است که برای آن مزیت‌های زیر را بر می‌شمارند:

۱. مرغ‌ها را می‌توان در یک فضای کوچکتر نگهداری کرد.
۲. مرغ‌ها را می‌توان در یک فضای تمیزتر نگهداری کرد.
۳. تخم مرغ‌ها کمتر آسیب می‌بینند و شکسته می‌شوند.
۴. تخم مرغ‌ها تمیزتر باقی می‌مانند.
۵. تخم مرغ‌ها می‌توانند به آسانی جمع‌آوری شوند.
۶. احتمال گرفتار شدن مرغ‌ها به بیماری کاهش می‌یابد.
۷. احتمال سرقت آنها کاهش می‌یابد.
۸. به مراقبت کمتری احتیاج دارند.
۹. آب تمیزتر باقی می‌ماند.
۱۰. غذا به راحتی به هدر نمی‌رود.
۱۱. آمارگیری راحت‌تر انجام می‌گیرد (دپارتمان کشاورزی آفریقای جنوبی، ۲۰۰۴: ۳).

انواع سیستم
نگهداری

عوامل موثر بر تولید تخم مرغ

تولید تخم مرغ بخش طبیعی تولید مثل در مرغ‌های سالم و جوان است. عوامل متعددی وجود دارد که می‌تواند تولید تخم مرغ را تحت تأثیر خود قرار دهند. مهمترین این عوامل، سن مرغ، تغذیه، نور، دمای محیط و بیماری‌ها می‌باشد. بر همین اساس، پرورش دهندگان مرغ، بهتر است نسبت به این عوامل آگاهی پیدا کنند تا با کنترل آنها بتوانند بیشترین بازدهی و تولید را داشته باشند. در ادامه به بررسی هر یک از این عوامل می‌پردازیم.

سن مرغ

مرغ‌ها به طور معمول و در شرایط مساعد در هفته بیستم یا بیست و یکم از زندگی شروع به تخم‌گذاری می‌کنند و در ۶ تا ۸ هفته بعد به اوج تخم‌گذاری می‌رسند. حدود ۶ تا ۸ هفته نیز در اوج باقی می‌مانند و سپس میزان تخم‌گذاری آنها کاهش پیدا می‌کند (فائو، ۲۰۰۳). بنابراین بهترین سن برای پرورش مرغ‌ها قبل از رسیدن به سن بیست هفتگی است.

تغذیه

مرغ‌های تخم‌گذار نیازمند یک رژیم غذایی کامل و متعادل شامل انرژی، پروتئین و کلسیم هستند. آب تمیز نیز یک ماده مغذی مهم است که اغلب نادیده گرفته می‌شود. مرغ‌های تخم‌گذار نیازمند دسترسی به آب تمیز در طول شبانه‌روز هستند. در صورتی که منابع غذایی مناسبی در اختیار مرغ‌ها قرار نگیرد، نه تنها نمی‌توانند به خوبی تخم‌مرغ تولید کنند بلکه سبب ضعف و بیماری آنها نیز می‌گردد. همه عناصر یاد شده در مواد غذایی که مرغ‌ها مصرف می‌کنند، می‌تواند وجود داشته باشد (ایکرن و دیگران، ۲۰۰۶: ۳۲). مهمترین موادی که به عنوان خوراک مرغ، در نظر گرفته می‌شود به شرح زیر می‌باشد:

- غلات: گندم، ذرت، جو و...
- محصولات جانبی غلات: سبوس جو، سبوس برنج و...
- چربی‌ها: چربی‌های زاید و پسماند کشتارگاهها
- روغن‌ها: روغن‌های پسماند رستوران‌ها، کارخانجات صابون‌سازی، روغن سویا
- پروتئین‌های گیاهی: انواع کنجاله‌ها مانند تخم پنبه، سویا و...
- پروتئین‌های حیوانی: پودر گوشت، پودر ماهی و...
- اسیدهای آمینه خالص: متیونین و...

نور محیط

روشنایی روز، چرخه تولید مثلی مرغ‌های تخم‌گذار را تحریک می‌کند به طوری که زمانیکه در معرض نور بیشتری قرار می‌گیرند تولید آنها افزایش می‌یابد. مرغ‌ها معمولاً در ماه‌های بهار و تابستان به دلیل تماس طولانی‌تر با نور خورشید، تخم‌مرغ‌های بیشتری تولید می‌کنند (های پروفیدز، ۲۰۱۷).

عوامل موثر بر

تولید تخم مرغ

دمای محیط

دمای مطلوب برای تخم‌گذاری ۱۱ تا ۲۶ درجه سانتیگراد است. هر چه دما بیشتر از ۲۶ درجه باشد تولید تخم‌مرغ و کیفیت آن کاهش می‌یابد و دماهای بالای ۴۰ درجه بسیار خطرناک است (فائو، ۲۰۰۳).

بیماری

بیماری نه تنها یک عامل مخرب برای تولید تخم‌مرغ است که سلامت کل گله را به خطر می‌اندازد. مهمترین بیماری‌ها عبارتند از: نیوکاسل، آنفولانزا، کوکسیدیوز و گامبرو. اجرای برنامه‌های پیشگیری برای سالم نگهداشتن مرغ و حفظ سطح تولید تخم‌مرغ بسیار مهم است. کنترل عوامل فوق می‌تواند نقش به‌سزایی در بازدهی اقتصادی پرورش مرغ داشته باشد. بر این اساس، برای بالاترین بازدهی، سیستم‌های متمرکز می‌تواند انتخاب مناسبی باشد. لذا در ادامه به چگونگی کنترل عوامل یاد شده در سیستم‌های متمرکز می‌پردازیم.

عوامل موثر بر

تولید تخم مرغ

مدیریت واحد مرغداری کوچک

محل نگهداری و پرورش مرغ تخم گذار

برای کنترل عوامل موثر بر تولید تخم مرغ، نیازمند آن هستیم تا مرغ‌ها را در یک محیط خاص محدود کنیم. بدین منظور برای پرورش موفقیت آمیز مرغ تخم گذار، باید در ابتدا جایگاه مناسبی تهیه و سپس تجهیزات مورد نیاز را در آن نصب کرد. مهمترین قسمت جایگاه پرورش مرغ، سالن مرغداری است که خود از اجزای مختلفی تشکیل می‌شود.

جایگاه مناسب، سالنی است که از مرغ‌ها در برابر باران، باد، سرما، سارقان و شکارچیان محافظت می‌کند و شیوع بیماری‌ها را کاهش می‌دهد. هوای تازه و نور کافی فراهم می‌کند، فضای مناسب برای دانخوری و آبخوری دارد و لانه‌های راحت برای رشد و تخم‌گذاری فراهم می‌کند (اوسترویک و دیگران، ۲۰۰۳: ۷).

اولین موضوعی که در انتخاب مکان احداث مرغداری از اهمیت زیادی برخوردار است، این است که مکانی را انتخاب کنید که همسایه‌های اطراف شما از اینکه در آنجا به نگهداری مرغ می‌پردازید، شاک و ناراضی نباشند. چرا که با شکایت همسایه‌ها ممکن است دستگاه‌های متولی

امر، مانع از فعالیت شما گردند. موضوع دیگر، ابعاد مورد نیاز سالن است. در صورتی که بتوانید شرایط بسیار استاندارد را فراهم کنید، می‌توان، در سیستم مبتنی بر بستر (سالن)، در هر متر مربع ۵ قطعه مرغ نگهداری کرد. به عبارتی برای ۱۰۰ قطعه مرغ، سالنی با مساحت ۲۰ متر مربع می‌تواند کافی باشد. کف سالن، دیواره‌ها و سقف سالن باید از مصالحی درست شوند که قابلیت شستشو، ضد عفونی و شعله‌افکنی داشته باشند. ضمن اینکه برای صرفه‌جویی در انرژی، دیوارها و سقف باید عایق باشد. قسمتی از ساختمان را برای انبار «دان» (خوراک مرغ) در نظر بگیرید. جهت ساختمان باید طوری طراحی شود که فن و تهویه رو به باد غالب منطقه نباشد. با توجه به اینکه باد در اغلب مناطق ایران از سمت شمال و شمال غرب و بعضاً از جنوب غرب می‌وزد، بنابراین، فن تهویه باید رو به شرق یا جنوب باشد. در واقع بهتر است ساختمان، جهت شمالی-جنوبی داشته باشد. تهویه‌ها باید طوری چیده شوند که هوای موجود در تمام نقاط سالن تهویه گردد و اصطلاحاً هوای مرده شکل نگیرد.

مدیریت واحد

مرغداری

کوچک

تهویه

تهویه هوای سالن مرغداری، یکی از نکات مهمی است که یک پرورش دهنده مرغ باید نسبت به آن حساس باشد. یک مرگذار باید بداند سالن مرغداری او به چه مقدار هوای تازه نیاز دارد. برای دانستن این موضوع می‌توان از فرمول زیر استفاده کرد:

میزان هوای مورد نیاز =

$$\text{وزن کل مرغ‌های داخل سالن} \times \text{حداکثر دمای هوای منطقه به فارنهایت} \times 0,00075 \times 60$$

در فرمول فوق، منظور از وزن کل مرغ‌ها، وزن نهایی آنهاست، یعنی وزنی که در آخرین روز نگهداری آنها در سالن، از آن برخوردار هستند. این وزن معمولاً حدود ۲ کیلوگرم برای هر مرغ

در نظر گرفته می‌شود.

ار آنجا که دمای هوا به صورت درجه سانتی‌گراد بیان می‌شود، برای تبدیل آن به فارنهایت می‌توان از فرمول زیر بهره گرفت:

$$\text{فارنهایت} = ((\text{سانتی‌گراد} \times 9) \div 5) + 32$$

به عنوان مثال، اگر گرمترین دمای یک منطقه در طول سال، حداکثر ۴۵ درجه سانتی‌گراد باشد، برای تبدیل آن به فارنهایت به صورت زیر عمل می‌کنیم:

$$113 = 32 + ((45 \times 9) / 5)$$

- حال اگر در این منطقه، فردی یک سالن ۲۰ متری با ۳۰۰ قطعه جوجه‌ای که در پایان دوره نگهداری، هر یک از آنها ۲ کیلوگرم وزن دارد، راه‌اندازی کند. هوای تازه مورد نیاز این سالن به شرح زیر خواهد بود:

$$\text{مترمکعب در ساعت} = 3051 = 60 \times 0,00075 \times 113 \times (2 \times 300)$$

به این ترتیب، فن‌هایی که برای تهویه استفاده می‌شود باید قادر باشند ۳۰۵۱ متر مکعب هوا را در هر ساعت تهویه نمایند. بهتر است برای این کار به جای استفاده از یک فن بزرگ، از چند فن کوچکتر استفاده کرد و آنها را در عرض ساختمان در ضلع جنوبی تعبیه کرد تا به این طریق هوا در تمامی سطح سالن به یک اندازه جریان داشته باشد. بهترین ارتفاعی که فن‌ها نصب می‌شوند یک متر از سطح زمین است. سقف ترجیحاً دو شیب باشد (به استثنای مناطق خیلی گرم که سقف یک شیب مناسب‌تر است). بر اساس شرایط آب و هوایی منطقه، ارتفاع دیواره‌های کناری و تاج

مدیریت واحد

مرغداری

کوچک

سالن می‌تواند متفاوت باشد:

ردیف	شرایط آب و هوایی	دیوارهای کناری (متر مربع)	ناح سالن (متر مربع)
۱	سرد	۲	۲,۴
۲	معتدل	۲,۴	۲,۸
۳	گرم	۳,۵	۶

پنجره‌های ورود هوا

از نکات دیگری که باید در طراحی سالن رعایت شود، ابعاد پنجره‌های ورودی هوا است. برای به دست آوردن ابعاد مناسب پنجره، از میزان هوای تازه مورد نیاز سالن، استفاده می‌کنیم.

- در مثال قبل ۳۰۵۱ متر مکعب در ساعت، به هوای تازه احتیاج داشتیم. این مقدار را تقسیم بر ۳۶۰۰ می‌کنیم و حاصل را بر عدد ۳ تقسیم می‌کنیم. نتیجه به دست آمده مساحت پنجره مورد نیاز را نشان می‌دهد:

$$\text{متر مربع } ۰,۲۸ = ۳ \div (۳۶۰۰ \div ۳۰۵۱)$$

اگر از این عدد جذر بگیریم ابعاد پنجره به دست می‌آید

$$\sqrt{۰,۲۸} = ۰,۵۳$$

در حقیقت پنجره‌ای به ابعاد ۵۳ سانتیمتر در ۵۳ سانتیمتر نیاز داریم. با توجه به این که بهتر است از دو پنجره مستطیلی استفاده کنیم، پنجره مورد نظر را نصف می‌کنیم. یعنی از دو پنجره به ابعاد

۲۶,۵ سانتیمتر در ۵۳ سانتیمتر استفاده می‌کنیم.

در زمستان زمانی که هوا سرد است، برای ورود هوا به سالن از پنجره‌هایی به نام اینلنت استفاده می‌کنیم. در این حالت پنجره‌های اصلی باید کاملاً بسته باشند.

اینلنت‌ها پنجره‌های کوچکی هستند که در ۳۰ سانتیمتری زیر سقف نصب می‌شود. ابعاد اینلنت معمولاً ۳۰ سانتیمتر در ۶۰ سانتیمتر هستند که در شرایط کاملاً باز گنجایش ورود ۱۵۰۰ متر مکعب در ساعت هوای تازه دارند. البته برای سالن کوچک مقیاسی مانند مثال فوق نیازی به قرار دادن چنین پنجره‌هایی نیست.

مدیریت واحد

مرغداری

کوچک

مدیریت واحد

مرغداری

کوچک

از بین بردن بو در سالن مرغداری:

دو شیوه کاربردی برای از بین بردن بوی نامطبوع سالن مرغداری عبارت است از استفاده از ژئولیت و اوزون ساز.

مدیریت واحد

مرغداری

کوچک

استفاده از ژئولیت: ژئولیت ماده‌ای معدنی است که می‌توان آن را با پوشال بستر مخلوط کرد و به این ترتیب باعث کاهش بوی سالن شد. معمولاً ۱ تا ۲ کیلو از آن را با ۳ تا ۵ کیلو از پوشال بستر مخلوط می‌کنند.

دستگاه اوزون ساز: با این دستگاه می‌توان بوی سالن مرغداری را از بین برد. اما از آنجایی که اگر

نکته‌ای که باید به آن توجه کرد این است که تجهیزات خود را به موازات طول سالن قرار دهید تا برای جریان هوا مانعی بوجود نیاید. در شرایطی که از بستر استفاده می‌کنید، در یک خط دانخوری‌ها و در خط دیگر آب خوری‌ها را قرار می‌دهیم.

مدیریت واحد

مرغداری

کوچک

سیستم گرمایش و سرمایش

برای خنک کردن هوا می‌توانیم از کولر استفاده کنیم. برای این کار بهتر است کولر را رو به روی فن‌ها قرار دهیم. برای گرمایش هم می‌توانیم از هیتر و برای سالن‌های کوچک از بخاری استفاده کنیم.

گاز اوزون از یک مقداری بیشتر شود باعث گیجی پرنده می شود، نباید در استفاده از آن زیاده روی کرد. از مزایای اوزون ساز این است که تا حدودی محیط را نیز ضد عفونی می کند.

تغذیه و جیره:

میزان خوراک مرغ ها بر حسب سن آنها متغیر است که معمولاً از حدود ۱۲ گرم در سن یک هفتگی شروع می شود و تا ۱۱۰ گرم در سن ۲۰ هفتگی افزایش می یابد. در جدول زیر می توانید میزان مصرف روزانه مرغ ها را در سنین مختلف ملاحظه نمایید:

سن به هفته	مقدار مصرف به گرم	سن به هفته	مقدار مصرف به گرم
۱	۱۲	۱۱	۷۰
۲	۱۷	۱۲	۷۴
۳	۲۳	۱۳	۷۹
۴	۲۹	۱۴	۸۴
۵	۳۸	۱۵	۸۸
۶	۴۵	۱۶	۹۲
۷	۵۱	۱۷	۹۵
۸	۵۶	۱۸	۱۰۰
۹	۶۰	۱۹	۱۰۵
۱۰	۶۵	۲۰	۱۱۰

بر اساس نظر برخی از کارشناسان، یک جیره مناسب برای مرغ های تخم گذار می تواند از ترکیبات و درصدهای زیر تشکیل شده باشد:

مدیریت واحد

مرغداری

کوچک

اجزاء جیره	مقدار در ۱۰۰ کیلوگرم
ذرت	۴۱،۷۰
جو	۲،۴۱
کنجاله سویا	۲۳،۱۰
گندم	۲۰،۰۰
کربنات کلسیم	۸،۶۰
دی کلسیم فسفات	۱،۴۵
روغن گیاهی	۱،۵۰
نمک	۰،۳۵
مکمل ویتامین	۰،۷۰
متیونین	۰،۱۹
جمع کل	۱۰۰

نکته: برای استفاده از چنین جیره ای باید اجزاء یاد شده کاملاً آسیاب شوند و به خوبی با یکدیگر مخلوط گردند.

بدون شک بهترین غذا برای مرغ ها، غذایی است که توسط کارخانه های تولید خوراک دام و طیور در بازار عرضه می شود به این دلیل که تمام مواد مغذی مورد نیاز مرغ را در خود دارند. اما از آنجا که خرید خوراک آماده، پرهزینه است، می توانید از منابع غذایی محلی که در دسترس هستند مخلوط مناسبی برای مرغ های خود تهیه کنید تا سبب صرفه جویی در هزینه ها شود. البته باید در هنگام مخلوط کردن دقت لازم را داشته باشید تا نسبت های مناسبی را با یکدیگر مخلوط کنید چرا که کمبود هر یک از مواد مغذی مورد نیاز، سبب کاهش تخم گذاری آنها می شود. همچنین می توانید اجزای جیره قید شده در جدول فوق را به صورت جداگانه از بازار تهیه کنید و به نسبتی که گفته شد با یکدیگر مخلوط کنید، به این ترتیب می توانید جیره ارزاتری بدست آورید.

مدیریت واحد

مرغداری

کوچک

خوراک خانگی خوب حاوی انرژی، پروتئین، ویتامین‌ها و مواد معدنی از مخلوط منابع محلی مانند برنج، ذرت، گندم، لوبیا، میوه، سبزی، نان خشک و پوسته تخم مرغ آب پز شده است (اوسترویک و دیگران، ۲۰۰۳: ۸). البته پوسته تخم مرغ آب پز شده باید خوب آسیاب شود و در ترکیب با سایر اجزای جیره در اختیار مرغ‌ها قرار گیرد. نکته قابل توجه در بحث تغذیه، در دسترس بودن مستمر آب تازه و تمیز است چرا که آب ماده مغذی مهمی است که به سوخت و ساز بدن مرغ کمک می‌کند. معمولاً هر مرغ دو برابر جیره غذایی روزانه آب مصرف می‌کند. بنابراین باید مراقب بود ظروف آب که به آن آبخوری می‌گویند، همواره آب تازه و تمیز داشته باشد.

تحریک نوری:

یکی از عوامل اثرگذار بر تخم‌گذاری مرغ‌ها، میزان نور محیطی است که در آن پرورش پیدا می‌کنند. بر همین اساس، تعداد ساعتهایی که سالن محل نگهداری باید روشنایی داشته باشد، بر حسب سن، تا زمان تخم‌گذاری متغیر است. این تغییرات می‌تواند از الگوی زیر پیروی کند:

سن به هفته	تعداد ساعات روشنایی	سن به هفته	تعداد ساعات روشنایی
۱	۲۳	۱۱	۱۱
۲	۲۰	۱۲	۱۰
۳	۱۸	۱۳	۱۰
۴	۱۵	۱۴	۱۰
۵	۱۴	۱۵	۱۰
۶	۱۲	۱۶	۱۲
۷	۱۲	۱۷	۱۴
۸	۱۲	۱۸	۱۵
۹	۱۲	۱۹	۱۶
۱۰	۱۱	۲۰	۱۶

مدیریت واحد

مرغداری

کوچک

بنابراین برای تأمین روشنایی در پائیز و زمستان که روشنایی روز کمتر از حد نیاز است، بهتر است از نور مصنوعی (نور لامپ) استفاده کرد.

دمای مناسب:

از دیگر عوامل تأثیرگذار بر میزان تخم‌گذاری مرغ‌ها، دمای محیط است. دمای مناسب برای مرغ‌ها نیز همانند نور، بر حسب سن مرغ متفاوت است به طوری که در سن یک هفتگی دمای مناسب برای جوجه‌ها ۳۲ درجه سانتی‌گراد است و در سن ۲۰ هفتگی یعنی زمانی که وارد مرحله تخم‌گذاری می‌شوند دمای مناسب برای آنها بین ۱۱ تا ۲۶ درجه سانتی‌گراد است. در حقیقت وجود چنین دمایی در سالن محل نگهداری مرغ‌ها سبب می‌شود تا آنها بیشترین بازدهی را از نظر میزان تخم‌گذاری داشته باشند.

سن به هفته	دما	سن به هفته	دما
۱	۳۲	۱۱	۲۱-۱۸
۲	۳۰	۱۲	۲۱-۱۸
۳	۲۸	۱۳	۲۱-۱۸
۴	۲۶	۱۴	۲۱-۱۸
۵	۲۴	۱۵	۲۱-۱۸
۶	۲۲	۱۶	۲۱-۱۸
۷	۲۲	۱۷	۲۱-۱۸
۸	۲۱	۱۸	۲۱-۱۸
۹	۲۱	۱۹	۲۱-۱۸
۱۰	۲۱-۱۸	۲۰	۲۶-۱۱

جدول فوق دمای مناسب برای هر سن را نمایش می‌دهد. بر این اساس، دمای مناسب را می‌توان در زمستان‌ها با بخاری و هیتر و در تابستان‌ها با کولر تأمین کرد.

مدیریت واحد

مرغداری

کوچک

بیماری‌های مرغ تخم‌گذار

به طور کلی، منشأ اصلی بیماری‌های پرندگان به شرح زیر می‌باشد:

۱. رژیم غذایی نامناسب و کمبود مواد مغذی.
۲. باکتری‌ها و ویروس‌ها که از طریق هوا و تجهیزات آلوده و نیز آب و غذای آلوده می‌تواند منتقل شود.

شایع‌ترین بیماری‌ها عبارتند از:

نیوکاسل:

بیماری است که از طریق ویروس ایجاد می‌شود. به طور ناگهانی پدیدار می‌شود و به سرعت در گله منتشر می‌گردد.

علائم این بیماری در مرغ‌های تخم‌گذار، افسردگی، کاهش اشتها، کاهش مصرف آب و کاهش

چشمگیر تخم‌گذاری است. هیچ درمانی برای این بیماری وجود ندارد.
(جاکوب و همکاران، ۲۰۱۸)

آنفلوآنزای مرغی:

بیماری ویروسی است که بر سیستم تنفسی، گوارشی و عصبی پرنده تأثیر می‌گذارد. این بیماری معمولاً در فصول سرد سال شیوع پیدا می‌کند. پرندگان مبتلا باید از بین بروند و لاشه نابود شود و منطقه نگهداری آنها پاکسازی شود.

بیماری‌های

مرغ تخم‌گذار

گامبورو:

از جمله بیماری‌های حاد، واگیردار و ویروسی است که باعث تخریب ارگانهای لنفوئیدی پرنده می‌شود. ویروس عامل این بیماری بسیار مقاوم است و می‌تواند تا ۴ ماه زنده بماند. این بیماری از طریق مدفوع، غذا و آب انتقال پیدا می‌کند. برای کنترل بیماری باید واکسیناسیون دقیق انجام شود، بهداشت و قرنطینه به خوبی رعایت گردد.

برونشیت:

از بیماری‌های ویروسی و عفونی است که علائم آن عطسه، خروپف، سرفه، ترشحات بینی و چشمان در مرغ‌ها است. همچنین تخم‌گذاری آنها نیز متوقف خواهد شد. این بیماری در اواخر تابستان و اوایل پائیز شایع می‌گردد.

بهترین راه درمان، پیشگیری است. یکی از راه‌های پیشگیری، تمیز نگهداشتن محل پرورش مرغ‌هاست. هرگز به افراد متفرقه و سایر پرندگان اجازه ورود به محل نگهداری مرغ‌ها را ندهید. دیگر اینکه حتماً مرغ‌های خود را به موقع واکسینه کنید. در زیر، جدول واکسن‌های مورد

نیاز را می‌توانید ملاحظه نمایید.

سن (به روز)	واکسن	تکرار واکسن
یک	الکترولیت و مولتی ویتامین	-
۲-۵	آنتی بیوتیک به همراه مولتی ویتامین	-
۷	واکسن برونشیت	در صورت بروز بیماری در منطقه تکرار شود
۱۰	واکسن B1	-
۱۴	واکسن گامبورو	هر ۳ ماه یکبار
۱۷	تکرار واکسن برونشیت	-
۲۱	واکسن لاسوتا	۴۰ روزگی
۴۰	نیوکاسل روغنی	هر ۴ ماه یکبار
۴۸	واکسن دوگانه نیوکاسل-آنفلوآنزا	هر ۶ ماه یکبار
۱۲۰	واکسن ۴ گانه حاوی EDS، گامبورو، نیوکاسل و آنفلوآنزا	-

آماده‌سازی محل نگهداری مرغ‌ها

قبل از آنکه بخواهید جوجه‌ها یا مرغ‌های خریداری شده را به محل نگهداری و پرورش منتقل کنید باید جهت رعایت بهداشت و پیشگیری از بروز بیماری، فعالیتهایی را در قالب مراحل زیر انجام دهید:

بیماری‌های

مرغ تخم‌گذار

مرحله اول

شستشو و تمیز کردن سالن نگهداری مرغ‌ها و وسایل داخل آن.

- بهتر است برای شستشوی سالن از کارواش‌های خانگی استفاده شود.
- کار شستشو را باید از سقف شروع کرد. سپس دیوارها و در نهایت کف سالن
- آب سالن حتماً به سیستم فاضلاب انتقال داده شود (نه به محوطه بیرون سالن)
- کنج‌ها، گوشه‌ها، ترک‌ها و منافذ دیوارها با دقت زیاد شستشو شود

مرحله دوم

برس کشیدن کف و دیوارهای سالن تا ارتفاع یک متر و شستشوی مجدد آنها:

مرحله سوم

شعله دادن سالن:

- گوشه‌ها، ترک‌ها و منافذ را شعله دهید
- شعله افکن در هر نقطه پنج تا شش ثانیه نگهداشته شود

مرحله چهارم

ضد عفونی کردن سالن:

- از مواد ضد عفونی سالن مانند جرمی‌ساید استفاده کنید (یک لیتر برای یک سالن کوچک کافی است)
- یک لیتر در ۲۰۰ لیتر آب می‌تواند مخلوط شود
- حتماً از ماسک استفاده شود
- برای ضد عفونی قسمت‌های غیر قابل دسترس می‌توان از سمپاش استفاده کرد.

بیماری‌های

مرغ تخم‌گذار

مرحله پنجم

ضد عفونی کردن سالن با آب آهک:

- از سنگ آهک استفاده کنید
- آب آهک باید آنقدر رقیق باشد تا بتواند به منافذ نفوذ کند.

مرحله ششم

ضد عفونی کردن وسایل:

- برای این کار می‌توان از محلول ضد عفونی جرمی‌ساید و پودرهای شوینده استفاده کرد
- پس از ضد عفونی، آنها را در آفتاب قرار دهید تا خشک شوند

مرحله هفتم

گاز دادن سالن:

- این کار را می‌توان با استفاده از ترکیب فرمالین و پرمنگنات یا آجر دودزا انجام داد
- برای این کار، ابتدا تمامی سوراخ‌ها و منافذی که سبب خروج گاز تولید شده می‌شود را باید بست
- حجم سالن را محاسبه کنید و به ازای هر متر مکعب حجم سالن، ۱۰ گرم پرمنگنات و ۲۰ سی سی فرمالین را با یکدیگر مخلوط کنید؛
- برای محاسبه حجم سالن باید طول، عرض و ارتفاع سالن را در یکدیگر ضرب کنید.
- برای سالنی که ۳ متر عرض، ۶ متر طول و ۳ متر ارتفاع دارد، ۵۴۰ گرم پرمنگنات و حدود یک لیتر و ۸۰ سی سی فرمالین نیاز است
- حتماً از دستکش، ماسک و چکمه استفاده کنید
- دمای سالن حداقل ۲۵ درجه سانتیگراد باشد

بیماری‌های

مرغ تخم‌گذار

بازاریابی

زنجیره تأمین تخم مرغ

زنجیره تأمین، شامل تمامی بخش هایی می باشد که بصورت مستقیم یا غیر مستقیم در تأمین خواسته مشتریان با یکدیگر در ارتباط هستند. این بخش ها می توانند شامل تولیدکننده، تأمین کننده، حمل و نقل کنندگان، انبارها، خرده فروشی ها و مشتریان باشند. (پاریان تل زالی و شمس الدینی، ۱۳۹۵).

- رطوبت سالن حدود ۶۵ درصد
 - می توان از حلب های ۱۷ کیلویی روغن نباتی استفاده کرد
 - حلب ها را از انتهای سالن به فاصله ۳ متر ۳ متر قرار دهید
 - سالنی که طول آن ۶ متر است، دو ظرف کافی است
 - ظرفها را پرمنگنات می ریزیم
 - از آخرین ظرف شروع می کنیم و فرمالین را می ریزیم
 - این کار باید با سرعت انجام شود
 - خارج می شویم و درب سالن را به مدت ۲۴ ساعت می بندیم
- پس از ضد عفونی سالن، محوطه بیرونی سالن باید ضد عفونی و شعله افکنی گردد. در محل ورودی سالن حوضچه ضد عفونی قرار دهید.

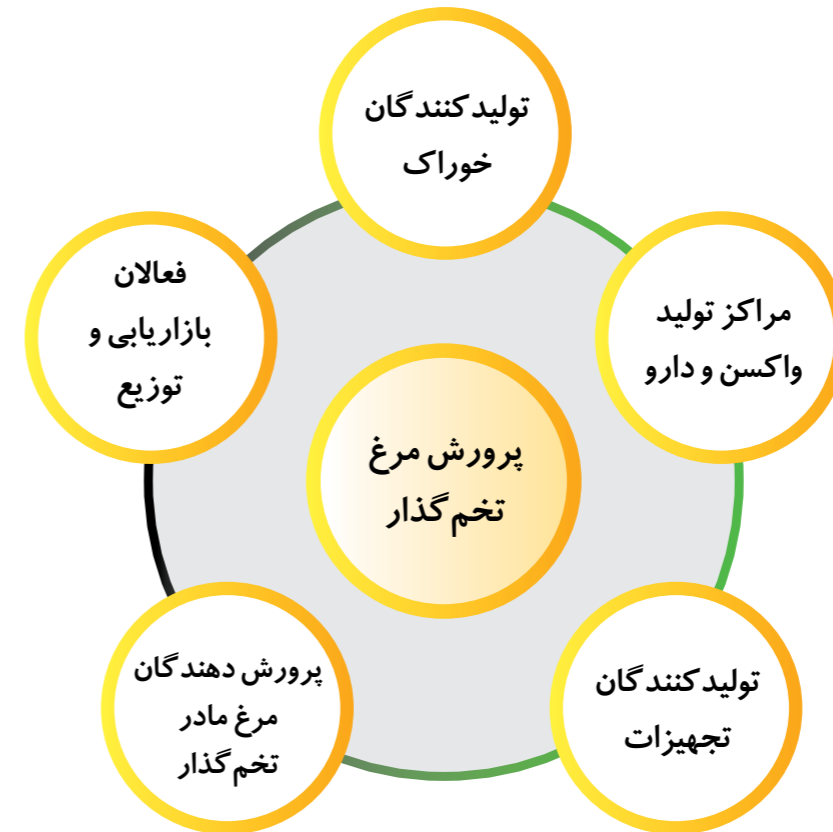

بیماری های

مرغ تخم گذار

به زبان ساده تولید هر کالا یا ارایه هر خدمتی در امتداد یک زنجیره تأمین قرار دارد که می‌تواند فرصت‌های شغلی متعددی را فعال نماید.

بر همین اساس، مطابق نمودار فوق، تولید تخم مرغ یا پرورش مرغ تخم‌گذار می‌تواند فرصت‌های شغلی از قبیل تولید خوراک طیور، تولید تجهیزات و وسایل پرورش طیور، تولید واکسن و دارو، پرورش مرغ مادر، بازاریابی و توزیع را فعال نماید.

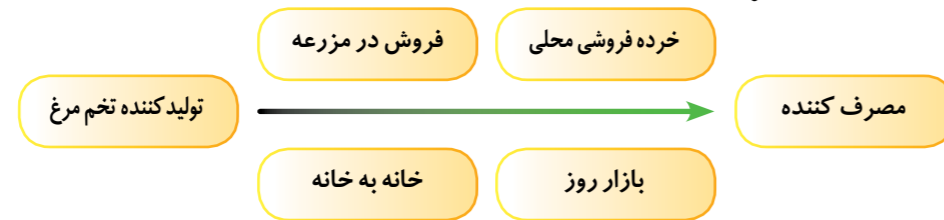
بازاریابی

بازاریابی تخم مرغ

تولیدکنندگان تخم مرغ، می‌توانند به دو شیوه، تخم مرغ‌های خود را به دست مصرف‌کننده برسانند؛ به صورت مستقیم و به صورت غیر مستقیم.

بازاریابی مستقیم شامل روش‌های زیر است:

- **فروش در محل تولید (مزرعه):** تولیدکنندگان ممکن است قادر به فروش تخم مرغ در همان محلی که مرغ‌ها را پرورش می‌دهند باشند. مزیت این روش آن است که بدون هیچ هزینه‌ای قادر به فروش تولیدات خود هستند و برای مصرف‌کنندگان نیز این مزیت را دارد که تخم مرغ تازه تر و با کیفیت تری دریافت می‌کنند.
- **فروش خانه به خانه:** برخی مصرف‌کنندگان ترجیح می‌دهند تخم مرغ را مستقیماً درب منزل خود تحویل بگیرند. در این حالت ممکن است مصرف‌کننده حاضر به پرداخت قیمت بالاتری باشد.
- **روزبازارها:** معمولاً یک تولیدکننده می‌تواند غرفه‌ای در بازارهای روز اختیار کند و محصولات خود را در آنجا عرضه کند.
- **مغازه‌ها و سوپرمارکت محل (خرده‌فروش محلی):** تولیدکننده می‌تواند تخم مرغ‌های خود را مستقیماً به یک خرده‌فروش محلی بفروشد. در این حالت ممکن است مجبور باشد محصولات خود را به قیمت پایین تری بفروشد. در برخی موارد ممکن است تولیدکنندگان بتوانند تخم مرغ‌های خود را مستقیماً به مشتریان نهادی مثل هتل‌ها، رستوران‌ها، مدارس و بیمارستان‌ها بفروشند.

بازاریابی

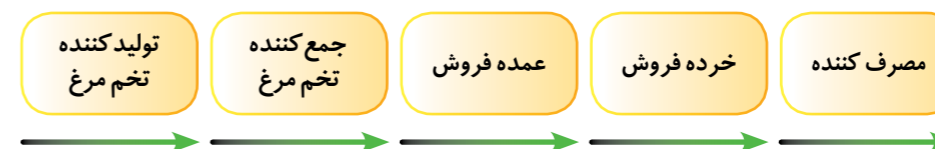
سناریوهای پرورش مرغ

به طور کلی، با توجه به مباحث یاد شده در بخش های قبلی، می توانیم با سه روش مختلف بر اساس اهداف تجاری، نیمه تجاری و معیشتی به پرورش مرغ بپردازیم.

ویژگی هدف	تجاری	نیمه تجاری	معیشتی
روش	سیستم های متراکم و نیمه متراکم	سیستم های نیمه متراکم و نیمه آزاد	سیستم های آزاد و نیمه آزاد
نژاد	صنعتی-اصلاح نژاد شده	اصلاح نژاد شده	اصلاح نژاد شده-بومی
اندازه گله (قطعه)	۵۰۰-۵۰۰۰	۵۰-۵۰۰	کمتر از ۵۰
مسکن	کاملاً استاندارد و حفاظت شده، قابل شستشو و شعله افکنی	به نسبت ساده تر از نوع تجاری و با استفاده از مصالح محلی	کاملاً ساده جهت استراحت شبانه و تخمگذاری
منبع تغذیه	خوراک های ترکیبی خریداری شده از بازار	خوراک خریداری شده از بازار به اضافه دور ریزهای سفره غذا	دور ریزهای سفره غذا به اضافه چرا در محوطه آزاد و نیمه آزاد
بازار فروش	کانال های بازاریابی رسمی	منطقه ای- محلی	محلی
نیاز به مجوز	دارد	بالای ۲۰۰ قطعه دارد	ندارد

بازاریابی غیرمستقیم که از یک کانال بازاریابی استفاده می کند. این کانال می تواند شامل عناصر زیر باشد:

- **جمع کننده تخم مرغ:** کار جمع آوری تخم مرغ را از تولیدکنندگان محلی برعهده دارند. ممکن است حق کمیسیون دریافت کنند یا مستقیماً به حساب خود از تولیدکنندگان خریداری کنند.
- **عمده فروش:** توزیع کننده عمده است که بازار خرده فروشی را متعادل می کند.
- **خرده فروش:** فروشندگان تخم مرغ در مناطق شهری هستند. خرده فروش ها می توانند فروشگاه های مواد غذایی، سوپرمارکت ها و مغازه های محلی باشند.

بازاریابی

زمانی می توان از این روش استفاده کرد که تولیدکننده قادر نیست تخم مرغ های خود را به صورت مستقیم بفروشد. البته چنین کانالی به بازار گسترده تری دسترسی دارد و شناخت بهتری از بازار تخم مرغ دارد.

با توجه به اینکه از یک سو نهادهای صادر کننده مجوز، از قبیل جهادکشاورزی و نظام صنفی کشاورزی، در هنگام تدوین کتاب حاضر، به متقاضیان اجازه احداث واحدهای تجاری پرورش مرغ رانمی دهند و از سوی دیگر قیمت دان طیور به گونه‌ای افزایش یافته است که توجیه اقتصادی آن را کاهش داده است، در این بخش به توضیح سناریوی معیشتی پرورش مرغ می‌پردازیم که به مجوز و خرید دان از بازار نیازی ندارد، با این حال می‌تواند به معیشت خانوار کمک کند و برای آنها درآمد مکمل ایجاد نماید.

سناریوهای
پرورش مرغ

سناریوی معیشتی پرورش مرغ

در حالت معیشتی، تولید تخم مرغ در یک گله، تحت تأثیر دو عامل اصلی قرار دارد: ۱- میزان تخم‌گذاری یک مرغ ۲- تعداد کل مرغ‌های بالغ موجود در گله که قادر به تخم‌گذاری هستند. به طور معمول، مرغ بومی در طول ۲۴ روز می‌تواند ۱۲ تخم بگذارد، سپس کرچ می‌شود و ۲۱ روز روی تخم‌های خود می‌نشیند تا جوجه‌ها از تخم خارج شوند. بعد از خارج شدن جوجه‌ها از تخم، مرغ مادر ۶۰ تا ۸۰ روز از جوجه‌های خود مراقبت می‌کند. سپس حدود ۱۵ روز طول می‌کشد تا مجدد تخم‌گذاری نماید. بر این اساس، یک مرغ بومی هر ۱۴۰ روز می‌تواند یک دوره، تخم‌گذاری نماید و جوجه‌های خود را بزرگ کند. از این رو، هر مرغ در طول سال تقریباً ۲,۶ دوره تخم‌گذاری دارد (پردیوکس، ۲۰۱۴).

حالت معیشتی پرورش مرغ، مبتنی بر این پیش فرض است که فرد پرورش دهنده، فضای آزادی دارد که مرغ می‌تواند با گردش در آن فضا غذای روزانه خود را به دست آورد. در این روش به ازای هر پرنده، ۸ متر مربع فضای آزاد نیاز داریم؛ یعنی اگر فرد دوستایی بخواهد از ۵ مرغ و یک خروس نگهداری کند، باید حداقل ۴۸ متر مربع فضای آزاد داشته باشد تا مرغ‌ها و خروس بتوانند با چرا در محوطه و خراشیدن زمین غذای مورد نیاز خود را تأمین نمایند. با این حال باید از باقیمانده محصولات کشاورزی و نیز دور ریزهای سفره غذا نیز برای تغذیه آنها استفاده نماید. با توجه به مفروضات فوق برای فردی که گله‌ای متشکل از ۵ مرغ و یک خروس دارد، به صورت طبیعی، می‌توانیم سناریوی زیر را دنبال نماییم:

حالت اول:

- هر مرغ در طول یک دوره ۱۴۰ روزه ۱۲ تخم می‌گذارد.
- ۴ عدد از تخم مرغ‌ها فروخته می‌شوند

سناریوهای
پرورش مرغ

- ۸ تخم مرغ دیگر برای جوجه کشی مورد استفاده قرار می‌گیرد.
- ۷۵ درصد از تخم‌ها تبدیل به جوجه می‌شوند و ۶ جوجه از تخم بیرون می‌آیند.
- ۵۰ درصد آنها قبل از رسیدن به سن ۶ هفتگی به دلایل مختلف از جمله شکار یا بیماری تلف می‌شوند. در واقع تنها ۳ قطعه جوجه موفق می‌شوند به سن ۶ هفتگی برسند.
- از ۳ جوجه باقیمانده احتمال تلف شدن ۵۰ درصد آنها نیز قبل از رسیدن به ۲۴ هفتگی که سن یک پرنده بالغ است، وجود دارد.

بر این اساس، به ازای هر مرغ می‌توانیم در هر دوره تخم‌گذاری ۱,۵ پرنده (مرغ و خروس) بالغ داشته باشیم. با توجه به اینکه تعداد دوره‌های تخم‌گذاری در طول سال ۲,۶ است. هر مرغ به صورت طبیعی و با کمترین هزینه می‌تواند در طول یکسال ۴ مرغ بالغ و ۱۰ تخم مرغ تولید داشته باشد. با این حساب، گله مذکور در پایان سال ۲۰ پرنده (۱۰ مرغ و ۱۰ خروس) و ۵۰ عدد تخم مرغ تولید خواهد داشت.

اگر قیمت هر مرغ و خروس بالغ را ۵۰ هزار تومان در نظر بگیریم و قیمت هر تخم مرغ محلی را ۱۰۰۰ تومان، فرد مورد نظر ما در طول یک سال مبلغی حدود یک میلیون و ۵۰ هزار تومان درآمد خواهد داشت. با توجه به اینکه در ابتدای سال بابت خرید ۵ مرغ و یک خروس مبلغی حدود ۳۰۰ هزار تومان هزینه کرده است، درآمد خالص او در طول سال ۷۵۰ هزار تومان و به صورت ماهانه حدود ۶۲ هزار تومان خواهد بود.

در حالت فوق، مرغ‌ها به حال خود رها شده‌اند تا تحت شرایط آزاد از خود مراقبت نمایند. در این روش مرغ‌ها آب و غذای خود را می‌یابند و به صورت طبیعی زاد و ولد می‌کنند و جوجه‌های خود را به تنهایی بزرگ می‌کنند. حال اگر توجه بیشتری به مرغ‌هایمان داشته باشیم و از آنها مراقبت بیشتری به عمل آوریم و مقداری تغذیه مکمل (روزانه ۱۰۰ گرم دانه ذرت خرد شده) در اختیار آنها قرار دهیم می‌توانیم تا ۵۰ درصد تلفات را کاهش دهیم. لذا، حالت دوم را بدین شرح خواهیم داشت:

سناریوهای

پرورش مرغ

حالت دوم:

- هر مرغ در طول یک دوره ۱۴۰ روزه ۱۲ تخم می‌گذارد.
- ۴ عدد از تخم مرغ‌ها فروخته می‌شوند
- ۸ تخم مرغ دیگر برای جوجه کشی مورد استفاده قرار می‌گیرد.
- ۷۵ درصد از تخم‌ها تبدیل به جوجه می‌شوند و ۶ جوجه از تخم بیرون می‌آیند.
- ۲۵ درصد آنها قبل از رسیدن به سن ۶ هفتگی به دلایل مختلف از جمله شکار یا بیماری تلف می‌شوند. در واقع تنها ۴,۵ قطعه جوجه موفق می‌شوند به سن ۶ هفتگی برسند.
- از ۴,۵ جوجه باقیمانده احتمال تلف شدن ۲۵ درصد آنها نیز قبل از رسیدن به ۲۴ هفتگی که سن یک پرنده بالغ است، وجود دارد.

سناریوهای

پرورش مرغ

بر این اساس، به ازای هر مرغ می‌توانیم در هر دوره تخم‌گذاری ۳ پرنده (مرغ و خروس) بالغ داشته باشیم. با توجه به اینکه تعداد دوره‌های تخم‌گذاری در طول سال ۲,۶ است. هر مرغ به صورت طبیعی و با کمترین هزینه می‌تواند در طول یکسال ۸ مرغ بالغ و ۱۰ تخم مرغ تولید داشته باشد. با این حساب، گله مذکور در پایان سال ۴۰ پرنده (۲۰ مرغ و ۲۰ خروس) و ۵۰ عدد تخم مرغ تولید خواهد داشت.

اگر قیمت هر مرغ و خروس بالغ را ۵۰ هزار تومان در نظر بگیریم و قیمت هر تخم مرغ محلی را ۱۰۰۰ تومان، فرد مورد نظر ما در طول یک سال مبلغی حدود دو میلیون و ۵۰ هزار تومان درآمد خواهد داشت. با توجه به اینکه در ابتدای سال بابت خرید ۵ مرغ و یک خروس مبلغی حدود ۳۰۰ هزار تومان هزینه کرده است و نیز تا پایان سال حدود ۵۵ هزار تومان دانه ذرت مصرف کرده است (۳۶,۵ کیلو گرم ذرت کیلویی ۱۵۰۰ تومان)، درآمد خالص او در طول سال حدود یک میلیون و ۶۹۵ هزار تومان و به صورت ماهانه حدود ۱۴۱ هزار تومان خواهد بود.

حالت سوم:

چنانچه فردی که متقاضی پرورش و نگهداری مرغ است فضای کافی برای تغذیه مرغ‌های بیشتری داشته باشد، می‌تواند به جای فروش جوجه‌هایی که در دوره اول تخم‌گذاری مرغ‌ها متولد شده‌اند و به ۲۴ هفتگی، یعنی سن تخم‌گذاری، رسیده‌اند، آنها را حفظ نماید و از آنها بهره‌برداری کند. بر این اساس خواهیم داشت:

- هر مرغ در طول یک دوره ۱۴۰ روزه ۱۲ تخم می‌گذارد.
- ۴ عدد از تخم مرغ‌ها فروخته می‌شوند
- ۸ تخم مرغ دیگر برای جوجه‌کشی مورد استفاده قرار می‌گیرد.
- ۷۵ درصد از تخم‌ها تبدیل به جوجه می‌شوند و ۶ جوجه از تخم بیرون می‌آیند.
- ۲۵ درصد آنها قبل از رسیدن به سن ۶ هفتگی به دلایل مختلف از جمله شکار یا بیماری تلف می‌شوند. در واقع تنها ۴,۵ قطعه جوجه موفق می‌شوند به سن ۶ هفتگی برسند.
- از ۴,۵ قطعه جوجه باقیمانده، احتمال تلف شدن ۲۵ درصد آنها نیز قبل از رسیدن به ۲۴ هفتگی که سن یک پرنده بالغ است، وجود دارد.

بر این اساس، به ازای هر مرغ می‌توانیم در هر دوره تخم‌گذاری ۳ پرنده (مرغ و خروس) بالغ داشته باشیم. با توجه به اینکه تعداد دوره‌های تخم‌گذاری در طول سال ۲,۶ است. هر مرغ به صورت طبیعی و با کمترین هزینه می‌تواند در طول یکسال ۸ مرغ بالغ و ۱۰ تخم مرغ، تولید داشته باشد. با این حساب، گله مذکور در پایان سال ۴۰ پرنده (۲۰ مرغ و ۲۰ خروس) و ۵۰ عدد تخم مرغ تولید خواهد داشت. علاوه بر این‌ها، ما جوجه مرغ‌های بالغ شده دوره اول را نیز حفظ و به چرخه تولید وارد کرده‌ایم. از این رو:

- بعد از دوره اول تخم‌گذاری، به ازای کل گله (۵ مرغ و یک خروس) ۱۵ پرنده بالغ داریم که نیمی از آنها (۷ قطعه) مرغ هستند.

سناریوهای

پرورش مرغ

- این ۷ مرغ می‌توانند تا پایان سال ۲۸ تخم مرغ و ۲۱ مرغ بالغ تولید کنند. با این حساب تا پایان سال حدود ۳۰ قطعه مرغ، ۳۰ قطعه خروس و ۷۸ عدد تخم مرغ تولید کرده‌ایم و با فروش این تعداد توانسته‌ایم درآمد سالانه ۳ میلیون و ۷۸ هزار تومان ایجاد نماییم. با کسر ۳۶۰ هزار تومان هزینه اولیه (خرید مرغ و خروس و دانه ذرت (متوسط روزانه ۱۱۰ گرم)) به طور میانگین ماهیانه حدود ۲۲۶ هزار و ۵۰۰ تومان درآمد ایجاد شده است.

سناریوهای

پرورش مرغ

شرح	حالت اول	حالت دوم	حالت سوم
تعداد مرغ	۵	۵	۵
تعداد خروس	۱	۱	۱
تعداد تخم مرغ در طول سال	۱۵۶	۱۵۶	۲۴۰
تعداد مرغ‌های تولید شده در پایان سال	۱۰	۲۰	۳۰
تعداد خروس‌های تولید شده در پایان سال	۱۰	۲۰	۳۰
تعداد تخم مرغ‌های فروخته شده	۵۰	۵۰	۷۸
هزینه اولیه بابت خرید مرغ و خروس و خوراک (ریال)	۳,۰۰۰,۰۰۰	۳,۵۵۰,۰۰۰	۳,۶۰۰,۰۰۰
قیمت فروش خروس (قطعه-ریال)	۵۰۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰
قیمت فروش مرغ (قطعه-ریال)	۵۰۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰
قیمت فروش تخم مرغ (عدد-ریال)	۱۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰
درآمد سالانه (ریال)	۷,۵۰۰,۰۰۰	۱۶,۹۵۰,۰۰۰	۲۷,۱۸۰,۰۰۰
درآمد ماهانه (ریال)	۶۲۵,۰۰۰	۱,۴۱۲,۵۰۰	۲,۲۶۵,۰۰۰

توجیه اقتصادی طرح پرورش مرغ تخم‌گذار

مفروضات طرح

در این بخش برای افرادی که قصد دارند به صورت نیمه تجاری به پرورش مرغ تخم‌گذار بپردازند، برآوردی از هزینه‌ها و درآمدها را در قالب یک طرح توجیهی اقتصادی ارائه می‌نماییم.

توجه: نرخ‌ها و قیمت‌هایی که در این طرح توجیهی مبنای محاسبات قرار گرفته‌اند مربوط به زمان تدوین کتاب است. با توجه به اینکه هر سال با میزانی از تورم قیمت‌ها روبه‌رو هستیم، برای سال‌های آتی، نرخ‌ها و قیمت‌هایی که در این کتاب آمده است، به اندازه نرخ تورم تغییر خواهد کرد. با این حال از آنجا که غالباً نرخ تورم تأثیر یکسانی بر هزینه‌ها و درآمدهای طرح می‌گذارد، انتظار می‌رود تغییر چندانی در درآمدهایی ایجاد نگردد. به عنوان مثال، اگر نرخ تورم در زمان بهره‌برداری از کتاب بیست درصد نسبت به زمان تدوین کتاب افزایش یافته باشد، هزینه‌های تولید بیست درصد افزایش می‌یابد با این حال از آنجا که معمولاً این افزایش در هزینه‌ها با کمی تأخیر به قیمت فروش محصول تولیدی اضافه می‌گردد، در آمد ایجاد شده در مقایسه با درآمد محاسبه شده در این طرح، علیرغم تورم هزینه‌ها، ثابت باقی می‌ماند و می‌تواند مبنای عمل قرار گیرد.

جدول مفروضات طرح:

ردیف	شرح	واحد	مقدار
۱	ظرفیت طرح	قطعه	۲۰۰
۲	طول دوره	روز	۳۶۵
۳	تعداد دوره در سال	دوره	۱
۴	قیمت نیمچه مولد دورگ (اصلاح نژاد شده)	قطعه-ریال	۱۳۷,۰۰۰
۵	قفس (همراه دانخوری و آب خوری)	قطعه-ریال	۱۳۵,۰۰۰
۶	هواکش خانگی ۳۰ سانت با ۱۱۵۰ متر مکعب در ساعت هوادهی	عدد-ریال	۱,۱۵۵,۰۰۰
۷	هیتر (بخاری)	عدد-ریال	۵,۰۰۰,۰۰۰
۸	دان	کیلوگرم-ریال	۲۲,۰۰۰
۹	سوخت و انرژی (آب و برق و...)	ریال	۳,۰۰۰,۰۰۰
۱۰	دارو و واکسن	قطعه-ریال	۱۰,۰۰۰
۱۱	نرخ کاهش ارزش مرغ ها در پایان دوره	قطعه-درصد	۵۰
۱۲	نرخ تعمیر و نگهداری	درصد	۵
۱۳	متوسط خوراک سالیانه	قطعه-کیلوگرم	۳۵
۱۴	تولید تخم مرغ	قطعه-عدد	۱۷۵
۱۵	تلفات زمان پرورش	درصد	۳
۱۶	تلفات زمان تخم گذاری	درصد	۳
۱۷	نرخ فروش تخم مرغ	عدد-ریال	۱۰,۰۰۰

طرح توجیه اقتصادی

نیازهای مالی

ردیف	نوع هزینه	مبلغ مورد نیاز
۱	هزینه های ثابت	۸۸,۵۸۳,۲۵۰
۲	هزینه های جاری	۱۹۹,۸۵۰,۰۰۰
	جمع	۲۸۸,۴۳۳,۲۵۰

نحوه تأمین سرمایه

ردیف	منبع	مبلغ
۱	آورده متقاضی	۴۸,۴۳۳,۲۵۰
۲	تسهیلات بانکی	۲۴۰,۰۰۰,۰۰۰
	جمع	۲۸۸,۴۳۳,۲۵۰

هزینه های طرح

۱) زمین و ساختمان

پیش فرض این است که فرد متقاضی دارای زمین و ساختمان است، بنابر این، هزینه این دو، صفر در نظر گرفته شده است.

۲) آماده سازی ساختمان

شرح	مبلغ (ریال)
مناسب سازی ساختمان برای راه اندازی مرغداری	۲۰,۰۰۰,۰۰۰

طرح توجیه اقتصادی

هزینه های جاری

شرح	مقدار	تعداد	قیمت واحد	قیمت کل
نیمچه	۲۰۰	قطعه	۱۳۵,۰۰۰	۲۷,۰۰۰,۰۰۰
دارو و واکسن	۲۰۰	قطعه	۱۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰
دان	۷,۰۰۰	کیلوگرم	۲۲,۰۰۰	۱۵۴,۰۰۰,۰۰۰
انرژی (آب و برق ...)	-	-	-	۳,۰۰۰,۰۰۰
مایع ضد عفونی	۴	لیتر	-	۸۰۰,۰۰۰
فوم شستشو	۱		۵۵۰,۰۰۰	۵۵۰,۰۰۰
کاهش ارزش مرغ در پایان دوره	۵۰	-	۱۳,۵۰۰,۰۰۰	
جمع			۱۹۹,۸۵۰,۰۰۰	

طرح توجیه اقتصادی

هزینه های تامین مالی

ردیف	شرح	مبلغ (ریال)
۱	کل مبلغ وام	۲۴۰,۰۰۰,۰۰۰
۲	نرخ کارمزد سالانه	۴٪
۳	کل مبلغ بازپرداخت	۲۶۴,۴۰۰,۰۰۰
۴	کارمزد کل دوره	۲۴,۴۰۰,۰۰۰
۵	اقساط ماهانه (اصل وام)	۴,۰۰۰,۰۰۰
۶	اقساط سالانه	۴۸,۰۰۰,۰۰۰
۷	مدت بازپرداخت	۵ سال
۸	کارمزد سالانه	۴,۸۸۰,۰۰۰

۳) ابزار و وسایل

ردیف	شرح	تعداد	قیمت واحد	قیمت کل
۱	بخاری	۱	۵,۰۰۰,۰۰۰	۵,۰۰۰,۰۰۰
۲	کولر	۱	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰
۳	منبع آب	۱	۳,۰۰۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰
۴	قفس (با دانخوری و آبخوری)	۱	۲۷,۰۰۰,۰۰۰	۲۷,۰۰۰,۰۰۰
۵	لامپ	۴	۱۰۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰
۶	هواکش	۴	۱,۱۵۵,۰۰۰	۴,۶۲۰,۰۰۰
۷	پنجره اینلنت	۴	۸۲۰,۰۰۰	۳,۲۸۰,۰۰۰
۸	کارواش خانگی	۱	۷,۰۰۰,۰۰۰	۷,۰۰۰,۰۰۰
۹	لباس کار	۱	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰
۱۰	سایر وسایل	۱	۵٪ موارد فوق	۳,۰۶۵,۰۰۰
جمع				۶۴,۳۶۵,۰۰۰

طرح توجیه اقتصادی

جمع هزینه های ثابت

ردیف	شرح	هزینه کل (ریال)
۱	زمین	-
۲	ساختمان و تعمیرات	۲۰,۰۰۰,۰۰۰
۲	وسایل و تجهیزات	۶۴,۳۶۵,۰۰۰
۴	هزینه های پیش بینی نشده (۵٪)	۴,۲۱۸,۲۵۰
جمع کل		۸۸,۵۸۳,۲۵۰

فهرست منابع

۱. وبسایت مینی سالن به آدرس www.minisalon.ir
۲. مصاحبه و گفتگو با کارشناسان و افراد با تجربه حوزه پرورش مرغ
۳. یاریان تل زالی، زینب، شمس الدینی، اسماعیل (۱۳۹۵) «یکپارچگی زنجیره تامین»، چهارمین کنفرانس بین المللی مدیریت، اقتصاد و حسابداری قابل دسترس در: <https://www.sid.ir/fa/seminar/ViewPaper.aspx?ID=63851>
4. Fao,(2003). Egg Marketing - A Guide for the Production and Sale of Eggs. FAO AGRICULTURAL SERVICES BULLETIN 150. Rome, Italy. ISBN92-5-104932-7.
5. Saatkamp, H.W.; Maas, A.; van Eekeren, N. 2006. Small-scale chicken production. Agrodok;04. Agromisa/CTA, Wageningen, The Netherlands
6. Oosterwijk, G., van Aken, D. and Vongthilath, S. 2003. A Manual on Improved Rural Poultry Production. 1st Edition. Department of Livestock and Fisheries, Ministry of Agriculture and Forestry, Vientiane, Lao PDR. VII + 115pp. ISBN: 974-91217-9-1.
7. Perdeaux, Anne (2014), A Family Guide To Keeping Chickens: How to choose and care for your first chickens, How To Books Ltd

فهرست منابع

درآمد طرح

ردیف	شرح	مقدار	واحد	مبلغ واحد (ریال)	مبلغ کل (ریال)
۱	تخم مرغ	۳۵,۵۳۲	عدد	۱۰,۰۰۰	۳۵۵,۳۲۰,۰۰۰

صورت سود و زیان سالانه

شرح	مبلغ (ریال)
درآمد فروش	۳۵۵,۳۲۰,۰۰۰
بهای تمام شده	۱۹۹,۸۵۰,۰۰۰
سود ناخالص	۱۵۵,۴۷۰,۰۰۰
هزینه های مالی	۴,۸۸۰,۰۰۰
سود خالص بعد از کسر هزینه های مالی	۱۵۰,۵۹۰,۰۰۰

طرح توجیه

اقتصادی

خالص مانده سال

شرح	مبلغ (ریال)
سود (زیان) سالانه	۱۵۰,۵۹۰,۰۰۰
اقساط سالانه (اصل وام)	۴۸,۰۰۰,۰۰۰
خالص مانده سال	۱۰۲,۵۹۰,۰۰۰
میانگین مانده خالص ماهانه	۸,۵۴۹,۱۶۷

